

ÜLKEMİZDE UYGULANAN İLAÇ POLİTİKASI

UZMAN BİYOLOG İLKNUR ALTINTAŞ*

Türkiye, Avrupa'daki ve dünyadaki en büyük ilaç pazarlarından biridir; sağlık hizmetlerine erişim imkânları, ortalama yaşam süresinin artışı ve yaşlanan nüfus sebebi ile doğal olarak büyüme seyri görülmektedir.

Türk ilaç endüstrisi ihracatta ve dünya ilaç pazarında hak ettiği payı alamamış ve Türk ekonomisine katkısı bugüne kadar sınırlı bir seviyede kalmıştır. Ülkemizde sektör, sahip olduğu potansiyele rağmen rekabet parametreleri değerlendirmesine göre dünya pazarlarında istenen rekabet gücüne henüz ulaşamamıştır. İlaç ürünlerinde ithalata olan bağımlılık Türkiye'nin ticaret açığının artmasına sebep olmaktadır. İlaç üretiminin giderek azaldığı bir sanayi sektörü ile karşı karşıyayız. Bu durum, ulusal ve uluslararası rekabet düzeyinde inişlere sebep olmaktadır. Yerli ilaç sanayimiz için, teknolojilere uyumlu tesislerin kurulmasının teşvik edilmesine öncelik verilmelidir. Yerli üretim ithalata karşı sekiz sene içinde hacim olarak % 11, değer olarak % 18, pay kaybetmiştir. Ham madde üretimi kapasite kullanımı ise % 27 azalmıştır. Enerji sektörü hariç tutulduğunda 2010 yılı toplam ticaret açığının yaklaşık % 10'u ilaç endüstrisi nedeniyle oluşmuştur. İlaçta dış ticaret dengesinin düzeltilmesi Türkiye'nin cari açığının azalmasına önemli katkı sağlayacaktır.

İlaç ürünlerinde
ithalata olan
bağımlılık
Türkiye'nin
ticaret açığının
artmasına sebep
olmaktadır.
İlaç üretiminin
giderek azaldığı
bir sanayi
sektörü ile karşı
karşıyayız.

* Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Türkiye İlaç Sektörü'nde yaklaşık 300 ilaç şirketi faaliyet göstermektedir. Sağlık Bakanlığı verilerine göre, ülkemizde 68 ilaç üretim tesisi (15'i yabancı sermayeli) ve 64 üretici firma (13'ü yabancı) ile 12 ham madde üretim tesisi (6'sı yabancı) ve 10 ham madde üreten firma (4'ü yabancı) bulunmaktadır. İlaç sektöründe yaklaşık 30.000 kişi istihdam edilmektedir. Piyasada yaklaşık 5.000 civarında ilaç ve 23.500 civarında eczane bulunmaktadır. 2010 yılında en yüksek pazar payına değer bazında % 7,57'lik bir oranla Abdi İbrahim firması sahip olmuştur. Abdi İbrahim'i Novartis ve Bilim İlaç firmaları takip etmektedir.

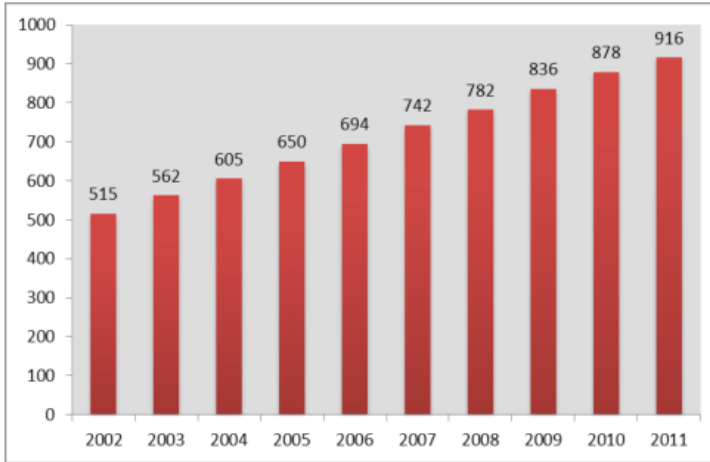
1950'li yıllardan sonra hızla gelişen modern ilaç sanayimizin ülkenin sağlık, ekonomi, katma değer, istihdam, ihracat, bilimsel ve teknolojik gelişme ve sosyal alanlarda sağladığı katkılar ve stratejik konumu dikkate alındığında sektörün önemi yadsınamaz boyutta ortaya çıkmaktadır. Bu gelişme, yeni ilaç için Ar-Ge (Araştırma-Geliştirme) ve teknoloji gibi benzeri alanlarda yeterli mesafe alınamaması nedeniyle duraksamaya devam etmektedir.

Ülkemiz, Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Organization, WTO)'ünün "Ulusal İlaç Politikası" konusunda öngördüğü "Devlet, ilaç sektörü için belirlediği uzun vadeli hedefleri önceliklerine göre yönlendirme ve kesinlik sağlama yetkisine sahiptir. Bu hedeflere ulaşmak için belirleyeceği gerekli ana stratejiler hem kamu hem de özel sektörü kapsayan ve ilaç alanındaki temel oyuncularını içerir" görüşünü dikkate almaktadır. Ancak; bilimsel, ekonomik, politik gelişmede yaşanan sorunlar nedeniyle sektörde alınan kararlar istikrarlı bir süreç oluşturmamaktadır.

Ülkemizde son dönem, Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın İlaç Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı çalışmaları, 2 Mart 2012 tarihinde düzenlenen Türkiye İlaç Sektörü Stratejisi Ön Hazırlık Toplantısı ile başlamıştır. Bu raporda veriler dikkat çekmektedir.

Dünya ilaç sektörünün büyümesinde demografik değişim, ortalama yaşam süresinin artışı, hastalık paternlerindeki değişimler, sosyal küreselleşme, sağlık hizmetlerine erişimdeki anlamlı artış ve sosyal devlet olgusunun doğuşu önemli rol oynayan etmenler olmuştur. Sektör, 2006-2011 yılları arasında ortalama % 6,4 oranında büyüme göstererek 2011 yılı sonunda yaklaşık 916 milyar ABD doları tutarında toplam pazar hacmine ulaşmıştır.

Küresel ilaç sektörü büyüklüğü (milyar ABD dolar)

Kaynak: IMS

Dünya ilaç pazarında ülkeler sıralaması

	2006	2011	2016 (tahmini)
1	ABD	ABD	ABD
2	Japonya	Japonya	Çin
3	Fransa	Çin	Japonya
4	Almanya	Almanya	Brezilya
5	Çin	Fransa	Almanya
6	İtalya	Brezilya	Fransa
7	İspanya	İtalya	İtalya
8	İngiltere	İspanya	Hindistan
9	Kanada	Kanada	Rusya
10	Brezilya	İngiltere	Kanada
11	Avustralya	Rusya	İngiltere
12	Meksika	Avustralya	İspanya
13	Güney Kore	Hindistan	Avustralya
14	Rusya	Güney Kore	Arjantin
15	Hindistan	Meksika	Güney Kore
16	Türkiye	Türkiye	Meksika
17	Hollanda	Polonya	Venezüela
18	Belçika	Venezüela	Türkiye
19	Yunanistan	Hollanda	Endonezya
20	Polonya	Belçika	Polonya

Kaynak: IMS Health Market Prognosis, Nisan 2012

Türkiye İlaç Sektörü, 2011 yılındaki 11,2 milyar ABD dolarlık ilaç piyasası ile Avrupa'da 6., dünyada 16. sırada yer almıştır. 2012-2016 dönemine yönelik tahminlerde; Çin, Hindistan, Rusya ve Brezilya gelişmekte olan pazarlar arasında gösterilmektedir.

Dünya ilaç pazarlarında yakın geçmişte çok önde olmayan ülkelerin yönetimlerinin doğru politikaları ve akılcı, yapıcı destekleri ile bu alanda önemli gelişmeler sağlamış ülke sayısı azımsanmayacak boyuttadır. Hindistan, Çin, Güney Kore, İsrail, İrlanda gibi ülkeler dünya

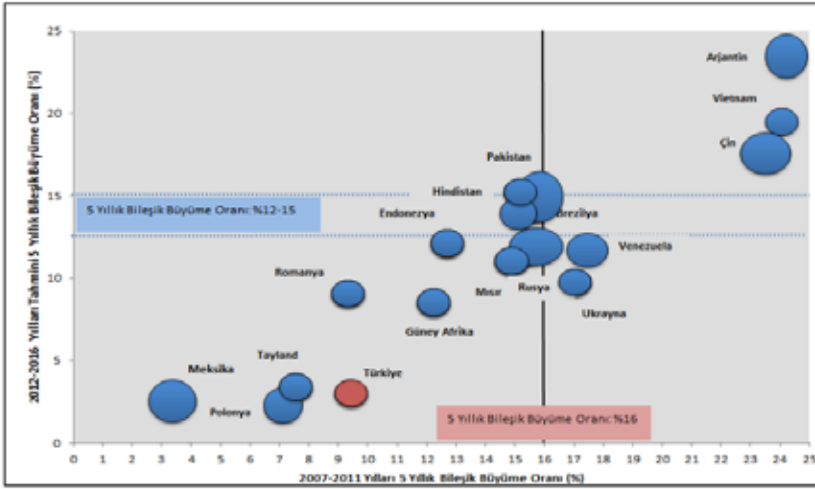
Türkiye İlaç Sektörü, 2011 yılındaki 11,2 milyar ABD dolarlık ilaç piyasası ile Avrupa'da 6., dünyada 16. sırada yer almıştır.

Ülkemizde, gerek genel politik ve ekonomik konjonktürde, gerekse ilaç endüstrisi ile ilgili konularda uzun yıllardan beri istikrar sağlanamamıştır.

ilaç pazarlarında önemli bir rekabet gücüne ulaşmışlardır.

Türkiye İlaç Sektörü 2011 yılı itibarıyla yıllık 11,2 milyar ABD dolarlık bir hacme sahiptir. Türkiye'nin 2010 yılında ilaç sektörü için dış ticaret açığı ise -3,6 milyar dolar'dan -3,8 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. 2011 yılı ithalatı 5.1 milyar dolar, ihracatı 600 milyon dolar ve dış ticaret açığı -4.4 milyar dolar olarak açıklanmıştır. Sektörde yeterli yatırım yapılmadığı takdirde bu açık artan talep paralelinde artacaktır.

2007-2016 İlaç Sektörü Yıllık Bileşik Büyüme Oranları Değerlendirme

Kaynak : IMS Health, 2012

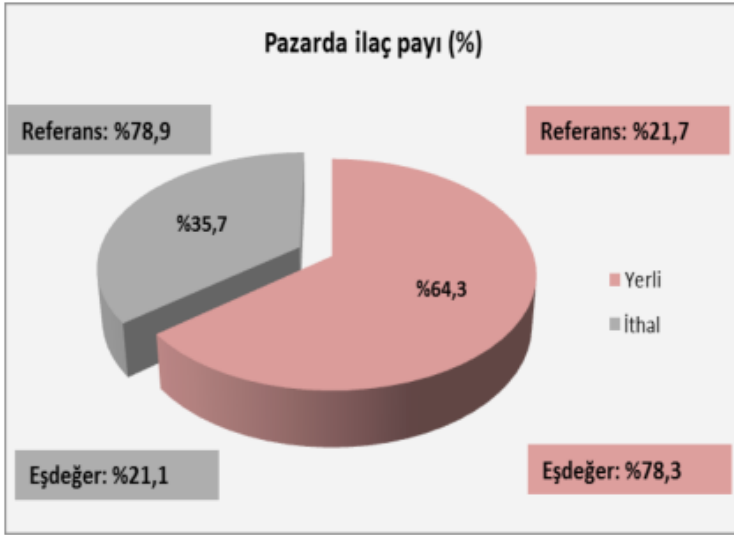
Dünya ilaç sektöründe 2007-2011 yılları arasında Arjantin, Vietnam, Çin, Venezuela, Ukrayna, Brezilya, Rusya ve Pakistan'da beş yıllık bileşik büyüme oranı % 16 ve üzerinde gerçekleşmiştir. 2012-2016 döneminde bu oranın Arjantin, Vietnam, Çin, Pakistan ve Hindistan için % 15 ve üzerinde artması beklenmektedir. Türkiye'de ise bu oranın 2012-2016 yılları arasında % 2,8 artması tahmin edilmektedir.

Uluslararası rekabet gücündeki artış, ancak uzun vadeli plan ve stratejilerle sağlanabilir. Oysa ülkemizde, gerek genel politik ve ekonomik konjonktürde, gerekse ilaç endüstrisi ile ilgili konularda uzun yıllardan beri istikrar sağlanamamıştır. Mevcut potansiyelin ülke ekonomisine katkı sağlayabilmesi için kamunun ilgili makamları ile sektörün geniş bir bakış açısı içinde millî ilaç politikası ve stratejilerini oluşturmaları gerekmektedir.

Özellikle Gümrük Birliği sonrasında giderek artan mamul ilaç ithalatı, yerli üretimin azalması, sektörün birinci derecede öncelikli sektörler konumundan çıkarılması, yabancı yatırımları caydıran, mevzuat, bürokrasi ve etik dışı durumlarla mücadeledeki zaaf, ekonomi ve yönetimlerde yaşanan istikrarsızlık ve vizyon eksikliği, sosyal güvenlik sistemlerinin finansal krizleri, sektör üzerinde tehditler oluşturmaya devam etmektedir.

2011 yılı itibarıyla Türkiye'deki 11,2 milyar ABD dolarlık ilaç pazarının % 53'ünü patentli ürünler (5,9 milyar ABD doları), % 37'sini eş değer ilaçlar (4,2 milyar ABD Doları) ve % 10'unu reçetesiz ilaçlar (1,1 milyar ABD doları) teşkil etmektedir.

Pazarda ilaç payı dağılımı (%)

Kaynak: IMS Health Market Prognosis

2011 yılında pazarda bulunan toplam 7.824 ilacın 5.264'ü reçetelendirilebilir ilaçtan oluşmaktadır. İlaç pazarının % 64,3'lük kısmını yurt içinde üretilen ilaçlar oluştururken, bu payın % 21,7'lik kısmını referans, geri kalan kısmını ise eş değer/jenerik ilaçlar oluşturmaktadır. Türkiye ilaç pazarı, yoğunluklu olarak ithal ürünlerde referans, yurt içinde üretilen ürünlerde ise ağırlıklı olarak eş değer ilaçlardan oluşmaktadır.

İlaç sanayinin önemli özelliklerinden biri ürünlerin çeşitliliğidir. Amerika ve Japonya gibi büyük pazarlarda yaklaşık 20.000 çeşit ilaç satılırken, Brezilya, Kore ve Meksika gibi gelişmekte olan küçük ülkelerde 10.000'den fazla değişik ilaç piyasada satılmaktadır. Türkiye'de ise 3507 olan ilaç çeşidi değişik sunuş biçimleri ile 5049'a ulaşmaktadır.

2010 yılında 1 milyar 450 milyon kutu olan Türkiye reçeteli ilaç pazarı 2011 yılında % 8,7 artış göstererek 1 milyar 577 milyon kutuya ulaşmıştır. 2011 yılında üretilen 1 milyar 577 milyon kutunun % 64,3 lük oranı yani yaklaşık 1 milyar 14 milyon kutusu Türkiye'de üretilmiştir. 2010 yılında Türkiye reçeteli ilaç pazarı değer bazında 13,91 milyar TL iken 2011 yılında bu oran % 1,4 artarak 14,1 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Türkiye'de reçeteli ilaç pazarı (kutu ve değer bazında)

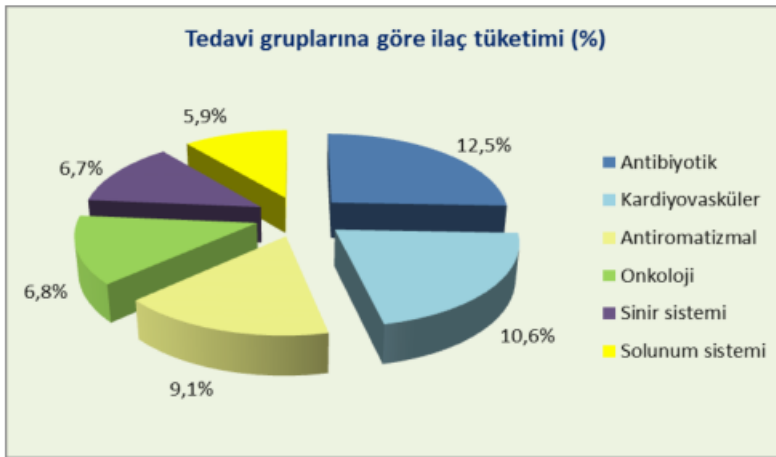

Kaynak : IMS Dataview, Depocu Satışları

Türkiye ilaç pazarında 2011 yılında % 12,5 ile antibiyotikler; değer bazında en çok harcama yapılan ürün grubudur. Antibiyotikleri; % 10,6 ile kalp-damar ilaçları, % 9,1 ile romatizma ilaçları, % 6,8 ile onkoloji ilaçları, % 6,7 ile sinir sistemi ilaçları, % 5,9 ile solunum sistemi ilaçları izlemektedir. Bununla birlikte; 2005 yılında % 18,9 paya sahip antibiyotik oranında yıllar itibarıyla azalma, % 5,9 paya sahip kanserle mücadelede önemli yeri olan onkoloji ilaçları ile % 3,8 paya sahip solunum sistemi ilaçları oranında ise artış eğilimi gözlenmektedir.

2010 yılında dolar bazında kişi başına ilaç tüketimi Türkiye'de 133,2 dolar iken 2011 yılında kişi başına ilaç tüketimi % 9,2 azalarak yaklaşık 121 dolar olmuştur.

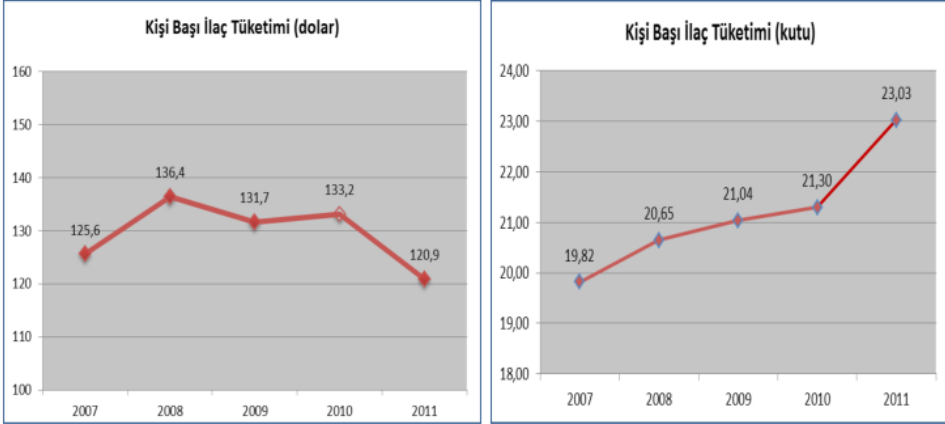
Türkiye ilaç pazarında tedavi gruplarına göre ilaç tüketimi (%)

Kaynak : IMS

2010 yılında dolar bazında kişi başına ilaç tüketimi Türkiye’de 133,2 dolar iken 2011 yılında kişi başına ilaç tüketimi % 9,2 azalarak yaklaşık 121 dolar olmuştur. Türkiye’de kutu bazında kişi başı ilaç tüketimi 2011 yılında bir önceki yıla göre % 9,4 artış göstererek 23,03 kutu olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye ilaç pazarında kişi başı ilaç tüketimi

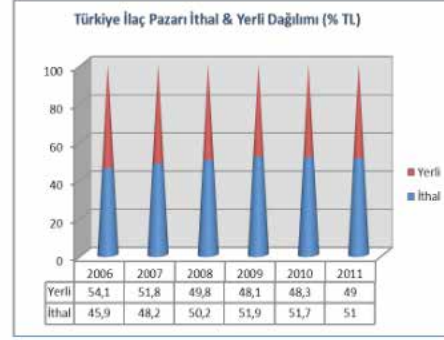
Kaynak: TÜİK, IMS (*Haziran 2012 dönemine kadar geçerlidir.)

Pek çok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de sosyal güvenlik kurumları her geçen gün artan sağlık harcamaları karşısında tasarruf arayışına girmektedir. Bu arayış içerisinde ilaç harcamaları ön plana çıkmakta ve “referans fiyat sistemleri”, “geri ödeme listeleri”, “en ucuz ilacın tercih edilmesi” gibi önlemlerle ilaç harcamalarında tasarruf sağlanmaya çalışılmaktadır. Oysa sağlık alanında tasarrufun sürdürülebilir olması için; geniş kapsamlı olarak planlanması ve tedavi hizmetlerinin rasyonel tedavi hedefine ulaşması gereklidir.

Türkiye ilaç pazarının yerli ve ithal dağılımına kutu bazında yüzde oranında bakıldığında, 2006-2011 yılları arasında yerli ilaç (% kutu) oranının azalarak 2011 yılında % 75,5 olduğu görülmektedir. İthal ilaç (% kutu) pazar payı 2006 yılında % 16,6 iken 2011 yılında % 24,5 olmuştur. İlaç pazarımızda kutu bazında yerli ilacımız % 9,4 azalırken, ithal ilaç % 47,6 artmıştır.

Pek çok ülkede olduğu gibi, ülkemizde de sosyal güvenlik kurumları her geçen gün artan sağlık harcamaları karşısında tasarruf arayışına girmektedir.

Türkiye ilaç pazarı ithal & yerli dağılımı

Kaynak : IMS Dataview, Depocu Satışları

Türkiye'nin ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında Almanya başta olmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri, İsviçre, Fransa, İtalya, İngiltere, gelmektedir.

Türkiye İlaç Sektörü 2011 yılı ithalatında ilk sırada Almanya, ABD, İsviçre, Fransa, İtalya, İngiltere ve İrlanda yer almaktadır. 2011 yılı Ekonomi Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 5 milyar ABD doları olarak gerçekleşen ithalatımız 2010 yılına göre % 6,4 oranında artış göstermiştir.

Türkiye'nin ithalat yaptığı ülkeler sıralamasında Almanya başta olmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri, İsviçre, Fransa, İtalya, İngiltere, gelmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinin ilk 5 büyük pazarı Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere ve İspanya'dır. Bu 5 ülkenin pazarı diğerlerinin % 76,5'ini oluşturmaktadır. Eş değer ilaç üretim ve kullanımının desteklenmesiyle, Türkiye'nin rekabet gücünün artırılması ve bu yöndeki potansiyelinin geliştirilmesi beklenmektedir.

Ülkelere göre Türkiye İlaç Sektörü ithalatı (1.000 ABD doları)

Sıra No:	Ülke Adı	2010	2011	2010-2011 (%)
1	Almanya	791.220	835.713	5,62
2	A.B.D.	527.060	821.213	55,81
3	İsviçre	484.130	582.006	20,22
4	Fransa	509.268	470.948	-7,52
5	İtalya	393.870	364.264	-7,52
6	İngiltere	426.050	353.930	-16,93
7	İrlanda	302.380	283.031	-6,40
8	Hindistan	156.390	172.244	10,14
9	İsveç	160.030	155.485	-2,84
10	İspanya	150.061	153.439	2,25
11	Belçika	111.148	126.418	13,74
12	Çin	97.330	118.496	21,75
13	Danimarka	100.322	112.843	12,48
14	Avusturya	124.773	106.487	-14,66
15	Hollanda	67.571	77.158	14,19
16	Japonya	55.952	44.809	-19,92
17	Avustralya	50.356	44.509	-11,61
18	Finlandiya	39.819	40.715	2,25
19	İsrail	47.075	38.173	-18,91
20	Kanada	40.524	37.296	-7,97
Liste Toplamı		4.635.329	4.939.177	6,56

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin 2011 yılı ilaç ihracatında ilk sırayı İsviçre almaktadır. Almanya, Irak, İngiltere, ABD, KKTC, Belçika ve Slovenya diğer kayda değer ihracat pazarlarımızdır. Bunun yanı sıra, Ortadoğu ve Kuzey Afrika, Orta Asya ve Kafkaslar, Rusya Federasyonu ve Avrupa ülkeleri de potansiyel pazar olarak düşünülmelidir. 2011 yılı Ekonomi Bakanlığı verilerine göre yaklaşık 594 milyon ABD doları olarak gerçekleşen Türkiye İlaç Sektörü ilaç ihracatı 2010 yılına göre % 3,9 oranında artış göstermiştir.

Ülkelere göre Türkiye İlaç Sektörü İhracatı (1.000 ABD doları)

Sıra No:	Ülke Adı	2010	2011	2010-2011 (%)
1	İsviçre	87.642	92.711	5,78
2	Almanya	84.125	56.776	-28,94
3	Irak	34.556	41.342	19,64
4	İngiltere	39.500	35.481	-10,17
5	A.B.D.	35.879	30.709	-14,41
6	K.K.T.C.	31.275	28.631	-8,45
7	Belçika	19.795	22.004	11,16
8	Slovenya	12.197	19.072	56,37
9	Azerbaycan	13.815	14.923	8,02
10	İran	9.961	14.878	49,36
11	Cezayir	16.193	11.187	-30,91
12	Singapur	6.710	10.538	57,05
13	Güney Kore	2.187	9.927	353,91
14	Bulgaristan	4.496	8.250	83,50
15	Özbekistan	6.801	8.024	17,98
16	Ürdün	2.107	7.591	260,28
17	Slovak Cumhuriyeti	1.347	7.319	443,36
18	Fransa	8.613	7.239	-15,95
19	Bosna Hersek	5.679	7.096	24,95
20	Moldovya	4.509	7.080	57,02
Liste Toplamı		427.387	443.778	3,84

Kaynak: TÜİK

Türkiye ihracat hacminde ve dolayısıyla ihracatın ithalatı karşılama oranında % 13 ile potansiyelinin çok altında kalmaktadır.

İlaç endüstrisi yüksek teknoloji ve Ar-Ge odaklı bir endüstridir; Ar-Ge'ye ayırdığı payın satışlara oranı diğer tüm endüstrilerden yüksektir. İlaçta Ar-Ge yapabilmenin temel koşullarının başında uluslararası kabul görebilen uzmanlara sahip olmak gelmektedir. Araştırmacı ve uzman personelin kritik sayının altında oluşu ciddi bir eksikliklerdir. Yüksek eğitim ve öğrenimin 21. yüzyıl gereksinimini karşılayamaması ve beyin göçü ülkemiz için tehdit oluşturmaktadır. Üniversitelerin moleküler biyoloji, biyoteknoloji, nano-biyoteknoloji gibi alanlara ağırlık vermesi gerekir. Biyoteknoloji ve ileri teknoloji ürünlerinin geliştirilmesi için, nitelikli insana yapılan yatırım ve Ar-Ge projelerinin, kamunun yönlendirilmiş fonları ile desteklenmelidir. Ayrıca, üniversitelerin uygulamalı ya da klinik araştırma kapasitesinin azlığı, geleneksel akademik yükseltme kriterlerinin, öğretim üyelerinin sanayi ile iş birliği hâlinde projeler oluşturma, patenleme ve ürünün ticarileşmesini sağlama gibi aktiviteler yapmasına yönlendirmemesi, üniversitelerde disiplinler arası proje oluşturma/yürütme kültürü yeterince oluşmaması ve teknoloji transferi ofislerinin etkin çalışmaması gibi Ar-Ge alanında başlıca sorunlar bulunmaktadır.

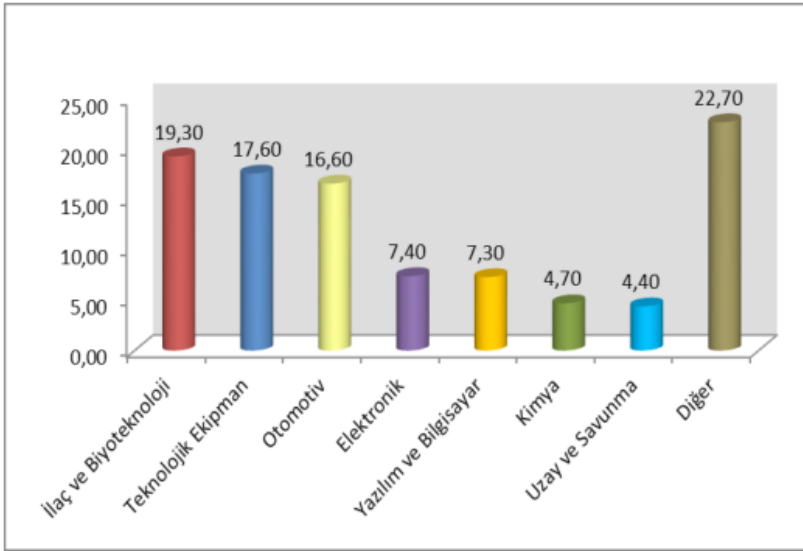
ABD ilaçta dünya pazarında liderliğini korumaktadır. ABD'de artan Ar-Ge harcamaları nedeniyle ilaç ve biyoteknoloji kaynaklı patentler AB'ye oranla daha fazladır. İlaç endüstrisine dayalı araştırma Avrupa'nın en büyük istihdam alanlarından birini oluşturmaktadır. Avrupa Birliği'nde AR-GE'de çalışan personelin % 5'i ilaç araştırma biriminde görev yapmaktadır. Üniversitemizde bilimsel temel araştırmalar yapılmakta olup, ilaç alanında ticarileştirilebilmiş bir

yeni ilaç araştırılması gerçekleşmemiştir. Türkiye’de ilaç sanayinde henüz biyoteknolojik bir üretim gerçekleşmemiştir. Pazardaki ürünlerin tümü ithaldir. Ülkemiz büyük iç pazar hacmine sahip olmasına rağmen, Kamu-sanayi-üniversiteler arasında Ar-Ge çalışmaları ve üretim konusunda iş birliği eksikliği bulunmaktadır.

Yerli ilaç sanayinin en büyük sorunu, bu yatırım ihtiyacını karşılayabilecek fon birikimine imkân tanyacak, istikrarlı bir fiyatlandırma düzenine kavuşmamış olmasıdır. Türkiye’de henüz üretim olanağı olmayan yüksek fiyatlı biyoteknoloji ürünlerinin, giderek onkoloji, hematoloji ve endokrinoloji başta olmak üzere çeşitli tıp alanlarındaki, tüketiminin artması ilaç ithalatında artışa neden olmuştur.

Türkiye’de ilaç sanayinde henüz biyoteknolojik bir üretim gerçekleşmemiştir. Pazardaki ürünlerin tümü ithaldir.

Dünyada toplam Ar-Ge harcamalarının sektörel dağılımı (%)

Kaynak: EFPIA, Rakamlarla İlaç Endüstrisi Dökümanı, 2010.

2010 yılı sonu itibarıyla ilaç sektöründe global Ar-Ge harcaması 120 milyar ABD dolarını aşmıştır. 2011 yılında Türkiye’de ilaç Ar-Ge harcaması yaklaşık 60 milyon ABD doları olup toplam Türkiye Ar-Ge harcamaları içerisindeki payı % 1 olmuştur.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen ve 1984 yılından itibaren yürürlüğe giren “İyi Üretim Uygulamaları” (Good Manufacturing Practice-GMP) çerçevesinde gerekli yatırımları yaparak teknolojik alt yapısını güçlendirilse de yeterli değildir.

Ülkemizde 2000 dolayında kimyasal ilaç molekülü piyasada bulunmaktadır. Keşfedilen yeni ilaç kimyasallarının sayısı azalmaktadır. Buna karşın, biyoteknolojiye

Diğer önemli bir konu da, Türkiye’de klinik araştırma sayısının diğer ülkelere göre çok az sayıda olmasıdır.

dayalı ilaçların sayısı henüz mevcut kimyasalların % 10’u düzeyinde olmasına rağmen gelecekte bu sayının daha yüksek bir seviyeye ulaşması mümkün görülmektedir. Türkiye ilaç sektöründe henüz biyoteknolojik üretim gerçekleşmemiştir.

Diğer önemli bir konu da, Türkiye’de klinik araştırma sayısının diğer ülkelere göre çok az sayıda olmasıdır. 2011 yılında Türkiye’de klinik araştırma sayısının, dünya toplamı içerisindeki payı % 0,6 olup, klinik araştırmaların % 68’i ABD ve Avrupa’da en gelişmiş ülkelere yapılmaktadır. 1 milyon kişiye düşen klinik araştırma sayısı ABD’de

191, Batı Avrupa’da 86, Doğu Avrupa’da 22 iken Türkiye’de 4’tür. İlaç sektöründe dünyanın en büyük 16. ülkesi olan Türkiye, klinik araştırma sayısı bakımından 36. sırada yer almaktadır.

Ülkeler bazında yapılan toplam klinik araştırma sayısı

*Kaynak: clinicaltrials.gov(*2012 yılı eylül ayı itibariyle clinicaltrials.gov sitesine bildirilen, endüstri sponsorlu klinik araştırma başvuru sayısına göre derlenmiştir. Endüstriyel klinik araştırmalar ilaç firmaları tarafından yürütülen ve finanse edilen klinik araştırmaları içermektedir, yalnızca akademi veya diğer fonların sponsorluğunda yürütülen araştırmaları kapsamamaktadır.)*

İlaç sektörü, ham madde konusunda büyük bir oranda dışa bağımlıdır. Bu bağımlılığı azaltacak yönde ham maddelere yönelik yatırımlar yapılmalıdır. Ülkedeki ham madde potansiyeli kullanılarak, rekabet gücünü artıracak, teknoloji ve Ar-Ge içeriği yüksek, büyük ölçekli ve katma değeri yüksek yatırımlar teşvik edilmelidir. Lojistik açıdan uygun alanlar tespit edilmeli, sektörün bu bölgelerde kümelenmesi teşvik edilmelidir.

Türkiye mevcut imkânlarını, sadece bilim için araştırma yapmaya yöneltmek yerine ulusal inovasyon yeteneğini hızla geliştirecek araştırmalara öncelik

vermek zorundadır. Diğer bir deyişle, yapılan akademik çalışmaların sanayide uygulanabilirliği, ekonomiye katma değer katması beklenmektedir. Üniversitelerimizde oluşmuş olan bilimsel potansiyelin özel kuruluşlar ile karşılıklı etkileşim ve iş birliği içinde bu yöne kanalize edilmesi ve Ar-Ge'ye ayrılan kamu ve özel kaynakların arttırılması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Genç, eğitim seviyesi yüksek, yoğun ve etkin nüfus olmasına rağmen, kalifiye insan gücü sağlanabilmesi adına ilgili eğitim alanları içerisinde uygun branşlaşma eğitimlerinin yetersizliği buna bağlı olarak beyin göçü ciddi bir sorundur.

Yeni teşvik sistemi ile birlikte stratejik ve teknolojik dönüşümü sağlayacak yatırım konuları, yatırım dönemindeki vergi indirimleri ve yatırımlara sağlanan destek miktarları dikkate alınarak Türkiye'deki bölgeler gelişmişlik sıralarına göre sınıflandırılmıştır. 15.06.2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar" ile getirilen bu yeni teşvik sistemi;

- * Genel Teşvik Sistemi,
- * Bölgesel Teşvik Sistemi,
- * Büyük Ölçekli Yatırımlar,
- * Stratejik Yatırımlar, olmak üzere dört ana kategoride oluşturulmuştur.

Yatırım teşvik uygulamalarında bölgeler

1. Bölge	2. Bölge	3. Bölge	4. Bölge	5. Bölge	6. Bölge
Ankara	Adana	Balıkesir	Afyonkarahisar	Adıyaman	Ağrı
Antalya	Aydın	Bilecik	Amasya	Aksaray	Ardahan
Bursa	Bolu	Burdur	Artvin	Bayburt	Batman
Eskişehir	Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada ve İlçeleri Hariç)	Gaziantep	Bartın	Çankırı	Bingöl
İstanbul	Denizli	Karabük	Çorum	Erzurum	Bitlis
İzmir	Edirne	Karaman	Düzce	Giresun	Diyarbakır
Kocaeli	Isparta	Manisa	Elazığ	Gümüşhane	Hakkari
Muğla	Kayseri	Mersin	Erzincan	Kahramanmaraş	İğdir
	Kırklareli	Samsun	Hatay	Kilis	Kars
	Konya	Trabzon	Kastamonu	Niğde	Mardin
	Sakarya	Uşak	Kırıkkale	Ordu	Muş
	Tekirdağ	Zonguldak	Kırşehir	Osmaniye	Siirt
	Yalova		Kütahya	Sinop	Şanlıurfa
			Malatya	Tokat	Şırnak
			Nevşehir	Tunceli	Van
			Rize	Yozgat	Bozcaada ve Gökçeada ve İlçeleri
			Sivas		

Ülkedeki ham madde potansiyeli kullanılarak, rekabet gücünü artıracak, teknoloji ve Ar-Ge içeriği yüksek, büyük ölçekli ve katma değeri yüksek yatırımlar teşvik edilmelidir.

Bölgesel destek uygulaması açısından ilaç sektöründe yapılacak yatırımların yer alacağı bölgeler itibarıyla, asgari yatırım tutarları aşağıdaki tabloda gösterildiği şekilde belirlenmiştir.

İlaç sektöründe bölgesel teşvik yatırım tutarları

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	1. Bölge	2. Bölge	3. Bölge	4. Bölge	5. Bölge	6. Bölge
14	2423	İlaç/eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	4 Milyon TL	3 Milyon TL	2 Milyon TL	1 Milyon TL	1 Milyon TL	500 Bin TL
11	24	Kimyasal madde ve ürünlerin imalatı	4 Milyon TL	3 Milyon TL	2 Milyon TL	1 Milyon TL	1 Milyon TL	500 Bin TL

14.07.2009 tarihli ve 2009/15199 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Kararı'yla getirilen teşvik sistemi doğrultusunda Temmuz 2009 ile Mart 2012 tarihleri arasında 11.382 adet teşvik belgesi düzenlenmiş 157.368 milyon TL yatırım ve 375.609 istihdam öngörülmüştür.

İlaç Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı'nın belirlenen hedefleri gerçekleştirmek üzere Eylem Planı'nda yer alan her bir hedef için bir Hedef Çalışma Grubu oluşturulacaktır. Çalışma gruplarının, ulusal ilaç politikamızın ivedilikle oluşturması ve denetim mekanizmasının kontrollü olarak işletmesi gerekmektedir.

İlaç endüstrisi salgın hastalıklar, savaş, ambargo gibi olağanüstü hâllerde stratejik öneme sahip olmasından dolayı birçok ülkede, öncelikle ülke içi ihtiyacı karşılayabilmek için kurulmuştur. İlaç endüstrisi, Türkiye için savunma, enerji, bankacılık gibi stratejik bir endüstri olarak düşünölmeli, üretim kapasitesinin tam olarak kullanılabilmesi için istikrarlı bir ilaç politikası belirlenmelidir.

Kaynaklar

- Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi (2007–2013).
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2010–2014 Stratejik Planı.
- Türkiye Sanayi Stratejisi.
- Sağlık Bakanlığı Strateji Dökümanı (2010-2014).
- TÜBİTAK Vizyon 2023 Projesi.
- TÜİK Veritabanı.
- Türkiye İlaç Sektörü Stratejisi Ön Hazırlık Toplantı Belgesi.
- Türkiye İlaç Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı Taslak (2013-2016).
- EFPIA (Avrupa İlaç Sanayi ve Dernekleri Federasyonu) Veri Tabanı.